

RAAP-NOTITIE 1482

Plangebied Gezondheidscentrum Eureka

Gemeente Dordrecht

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis

Titel: Plangebied Gezondheidscentrum Eureka, gemeente Dordrecht; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: januari 2006

Auteur: *drs. D.E.A. Schiltmans*

Projectcode: DOEU

Bestandsnaam: N01482-DOEU.doc

Projectleider: drs. D.E.A. Schiltmans

Projectmedewerker: drs. E.C. Pronk

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 15004

Autorisatie: drs. I.A. Schute

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in december 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande bouw van het Gezondheidscentrum Eureka aan de Burgemeester De Raadsingel 91 te Dordrecht in de gelijknamige gemeente. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige 17e eeuwse ophogingslagen op te sporen en, voor zover mogelijk, de dikte en diepteligging ervan te bepalen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen 17e eeuwse ophogingslagen of andere archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in december 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande bouw van het Gezondheidscentrum Eureka aan de Burgemeester De Raadtsingel 91 te Dordrecht in de gelijknamige gemeente. De diepte van de voorgenomen bodemingrepen was ten tijde van onderhavig onderzoek nog niet bekend. Het archeologisch vooronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van eventueel aanwezige 17e eeuwse ophogingslagen en, indien mogelijk, de dikte en diepteligging ervan te bepalen.

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 1500 m²) ligt binnen de bebouwde kom van Dordrecht, aan de Burgemeester De Raadtsingel 91 (figuur 1 en 2). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 44A van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 105.250/424.660. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels bebouwd, deels verhard en deels als tuin in gebruik (figuur 3).

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort en de Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH; <http://www.kich.nl>) geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied maakt landschappelijk gezien deel uit van het primariene gebied tussen de Merwede en de Nieuwe Merwede, het 'Eiland van Dordrecht'. In het primariene gebied vond gedurende het Holoceen sedimentatie plaats onder invloed van de zeespiegelstijging, maar mariene of brakke sedimenten ontbreken. In het gebied komen voornamelijk rivierafzettingen, afgewisseld worden door veenlagen, voor (Berendsen, 1998).

De ondergrond in het plangebied bestaat vermoedelijk uit Afzettingen van Tiel op een afwisseling van Hollandveen met Afzettingen van Gorkum (o.a. De Groot, 1996; Berendsen & Stouthamer, 2001). Zowel de Afzettingen van Tiel als de Afzettingen van Gorkum bestaan waarschijnlijk uit oever- en komafzettingen. Binnen de Afzettingen van Tiel kan nog onderscheid gemaakt worden tussen de afzettingen van vóór en ná de St. Elisabethsvloed van 1421 na Chr. Recent onderzoek heeft aangetoond dat het sediment afgezet tijdens en na de St. Elisabethsvloed grotendeels fluviatiel van aard is. Het sediment blijkt te zijn aangevoerd door de Merwede. Het is daarom beter om van het Merwededeek te spreken (Hendriks e.a., 2004). Het Hollandveen komt waarschijnlijk binnen 2 tot 3 m -NAP voor (De Groot, 1996).

Volgens Berendsen & Stouthamer (2001) ligt het plangebied op de Uitwijkse stroomgordel. Deze stroomgordel gedateerd tussen 4700 en 4000 voor Chr. Op andere kaarten ontbreekt deze stroomgordel in het plangebied echter (o.a. De Groot, 1996).

Bodem

De bodem in het plangebied staat vanwege de ligging binnen de bebouwde kom van Dordrecht als 'niet gekarteerd' weergegeven op de bodemkaart (Stiboka, 1987). Op basis van bodemkundige gegevens uit de omgeving van het plangebied bestaat het vermoeden dat de bodem in het plangebied bestaat uit kalkrijke poldervaaggronden: lichte klei met grondwatertrap VI of zware klei met grondwatertrap V (Stiboka, 1987: code eMn35A of eMn45A). De klei is afgezet in een zoet milieu.

Archeologie

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze verwachting hangt samen met het voorkomen van stroomgordelafzettingen in de diepere ondergrond. Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Hoeksche Waard, IJsselmonde en Dordrecht (CHS; Provincie Zuid-Holland, 2003) staat het plangebied aangegeven als een zone met een lage kans op archeologische sporen. Deze verwachting hangt samen met het voorkomen van voornamelijk komafzettingen en veen. Volgens de CHS komen in het plangebied geen stroomgordelafzettingen voor. Het plangebied maakt geen deel uit van een historische stads- of dorpskern met een hoge archeologische verwachting (Provincie Zuid-Holland, 2003). De historische stadskern van Dordrecht ligt ten noorden van het plangebied (figuur 1).

In ARCHIS staan 2 archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de directe omgeving van het plangebied (figuur 1). Op circa 320 m ten noorden van het plangebied is een vindplaats uit de Late Middeleeuwen bekend (ARCHIS-waarnemingsnummer 31006). Op circa 390 m ten noordwesten van het plangebied is een vindplaats uit de Romeinse tijd bekend (ARCHIS-waarnemingsnummer 8631). Het betreft de vondst van een fragment *terra sigillata*. Het aardewerk is echter aangetroffen in stortgrond.

Historische geografie

Binnen het plangebied bestaan geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van historische bebouwing van betekenis (o.a. Renting, 1993; Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990). Ook op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw is geen bebouwing in het plangebied weergegeven (figuur 4). Het plangebied en omgeving is pas aan het eind van de 19e eeuw en/of aan het begin van de 20e eeuw bebouwd (o.a. De Pater & Schoenmaker e.a., 2005; ROBAS Producties, 1989;).

Ondanks het ontbreken van bebouwing in het plangebied tot aan het eind van de 19e eeuw kunnen in dit deel van Dordrecht, samenhangend met stadsuitbreidingen naar het zuiden toe, mogelijk 17e eeuwse ophogingslagen aangetroffen worden. De ophogingslagen bestaan voornamelijk uit stadsafval.

Archeologische verwachting

Op grond van het bureauonderzoek gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen. Dit hangt samen met het vermoeden dat de ondergrond in het plangebied waarschijnlijk bestaat uit komafzettingen en veen. Voor het aantreffen van 17e eeuwse ophogingslagen gold een middelmatige archeologische verwachting.

Op basis van het bureauonderzoek is het niet duidelijk in hoeverre de bodem in het plangebied is verstoord als gevolg van de huidige inrichting van het gebied.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen verricht. De boringen zijn zo verspreid mogelijk over het plangebied gezet (figuur 2). De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van eventueel aanwezige 17e eeuwse ophogingslagen.

Er is geboord tot minimaal 2,2 m -Mv en maximaal 4,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpastaestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van NAP-bout 38C-356 in de gevel van het transformatorhuisje aan de Sluisweg te Dordrecht (4,12 m +NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De bodem in het plangebied bestaat tot gemiddeld 1,5 m -Mv uit een pakket uiterst siltige tot matig zandige klei en zwak tot matig siltig, matig fijn tot uiterst grof zand. De kleur van dit pakket is over het algemeen donker tot licht (bruin)grijs. In het pakket zijn onder meer grindjes, schelpfragmenten, complete schelpen, humusvlekken, kachelslik, sintels, (veel) puin, zand- en kleibrokken aangeboord. Boring 2 kon als gevolg van de hoeveelheid puin in de ondergrond niet dieper dan 0,95 m -Mv worden doorgezet. Dit pakket is geïnterpreteerd als een opgebracht pakket. Het vermoeden bestaat dat het pakket is opgebracht ten tijde van de bouw van de huidige bebouwing in het plangebied in de 19e of 20e eeuw.

Hieronder is tussen minimaal 1,1 m -Mv en maximaal 2,2 m -Mv een pakket (licht) (bruin)grijze, uiterst siltige tot matige zandige klei aangetroffen. De klei is kalkrijk en bevat humusvlekken, (veel) puin, schelpfragmenten en complete schelpen. Door de hoeveelheid puin in de ondergrond kon boring 3 niet dieper dan 2,2 m -Mv worden doorgezet. Dit pakket is geïnterpreteerd als een verstoord pakket. Mogelijk hangt dit ook weer samen met de bouw van de huidige bebouwing, maar dit is niet duidelijk. In boring 5 kon geen duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen het opgebrachte en verstoorde pakket.

Onder de geroerde bovengrond is vanaf gemiddeld 1,65 m -Mv een pakket licht bruingrijze, matig tot uiterst siltige klei aangetroffen. De klei is kalkrijk en bevat o.a. humusvlekken, zandlagen, hout en complete (zoetwater)schelpen. Naar beneden bevat dit pakket nog meer zandlagen en komen ook humus- en detrituslagen voor. In boringen 1 en 5 is vanaf 2,75 m -Mv zelfs matig siltig zand aangeboord. Het zand is zeer fijn en kalkrijk. Het zand is eveneens sterk gelaagd (klei-, humus- en detrituslagen). Dit gehele pakket is geïnterpreteerd als het zogenaamde Merwede-dek. De maximaal waargenomen dikte van het dek bedraagt 2,25 m.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft echter fragmenten puin uit de opgebrachte en verstoorde bovengrond. Omdat deze zijn waargenomen in de geroerde bovengrond, waarin zich veel recent materiaal bevindt (o.a. kachelslik en sintels) en waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen deze geen aanleiding om de aanwezigheid van 17e eeuwse ophogingslagen of andere archeologische vindplaatsen in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In tegenstelling tot wat verwacht werd op basis van het bureauonderzoek (middelmatige archeologische verwachting voor het aantreffen van 17e eeuwse ophogingslagen; zie § 2.2) zijn in het plangebied tijdens het bureau- en inventariserend veldonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van dergelijke ophogingslagen of andere archeologische resten. Tijdens het inventariserend veldonderzoek is wel een dik opgebracht pakket aangeboord, maar dit is waarschijnlijk opgebracht ten tijde van de bouw van de huidige bebouwing in het plangebied in de 19e of 20e eeuw.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van 17e eeuwse ophogingslagen of andere archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeentelijk archeoloog van Dordrecht (drs. M. Spanjer).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 1998. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer**, 2001. *Paleographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Van Gorcum, Assen.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Groot, Th.A.M. de**, 1996. Geologische inventarisatie van het eiland van Dordrecht. *Rapportnummer 1.110.016* (2 bijlagen). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Hendriks, J.P.C.A., e.a.**, 2004, 'Dar vordrunken 16 schone kerspele...'. Introductie op het moderne interdisciplinaire onderzoek naar de St. Elisabethsvloeden, 1421-1424. *Westerheem* 53(3): 94-111.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Pater, B.C. de, & B. Schoenmaker, e.a. (redactie)**, 2005. *Grote Atlas van Nederland 1930-1950. Comprehensive Atlas of the Netherlands*. Asia Maior/Atlas Maior, Zierikzee.
- Provincie Zuid-Holland**, 2003. *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Hoeksche Waard, IJsselmonde en Dordrecht*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Renting, G.**, 1993. *Verdronken land, herwonnen land. Historische geografie van het eiland van Dordrecht*. Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- ROBAS Producties**, 1989. *Historische Atlas Zuid-Holland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- Stiboka**, 1987. *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000. Kaartblad 44 West Oosterhout*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel 1: West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARCHEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

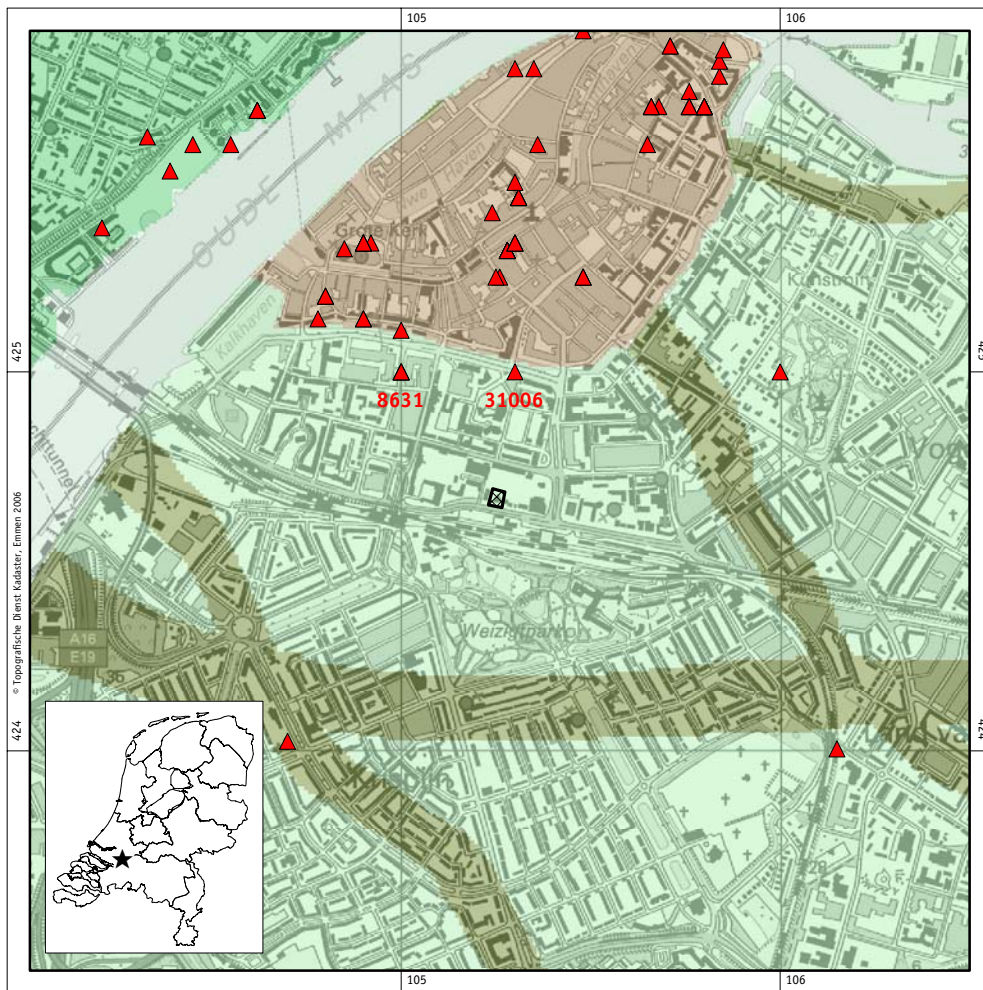
- Figuur 1.** De ligging van het plangebied (zwart) met ARCHIS-waarnemingen (rood) geprojecteerd op de CHS kaart 1a. AMK-terreinen vallen buiten het kaartbeeld. Inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Resultaten archeologisch onderzoek.
- Figuur 3.** Een deel van het plangebied.
- Figuur 4.** Het plangebied (onderbroken lijn) en omgeving op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw, gemeente Dordrecht, sectie D Zuid Buiten, blad 2 (<http://www.dewoonomgeving.nl>).

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

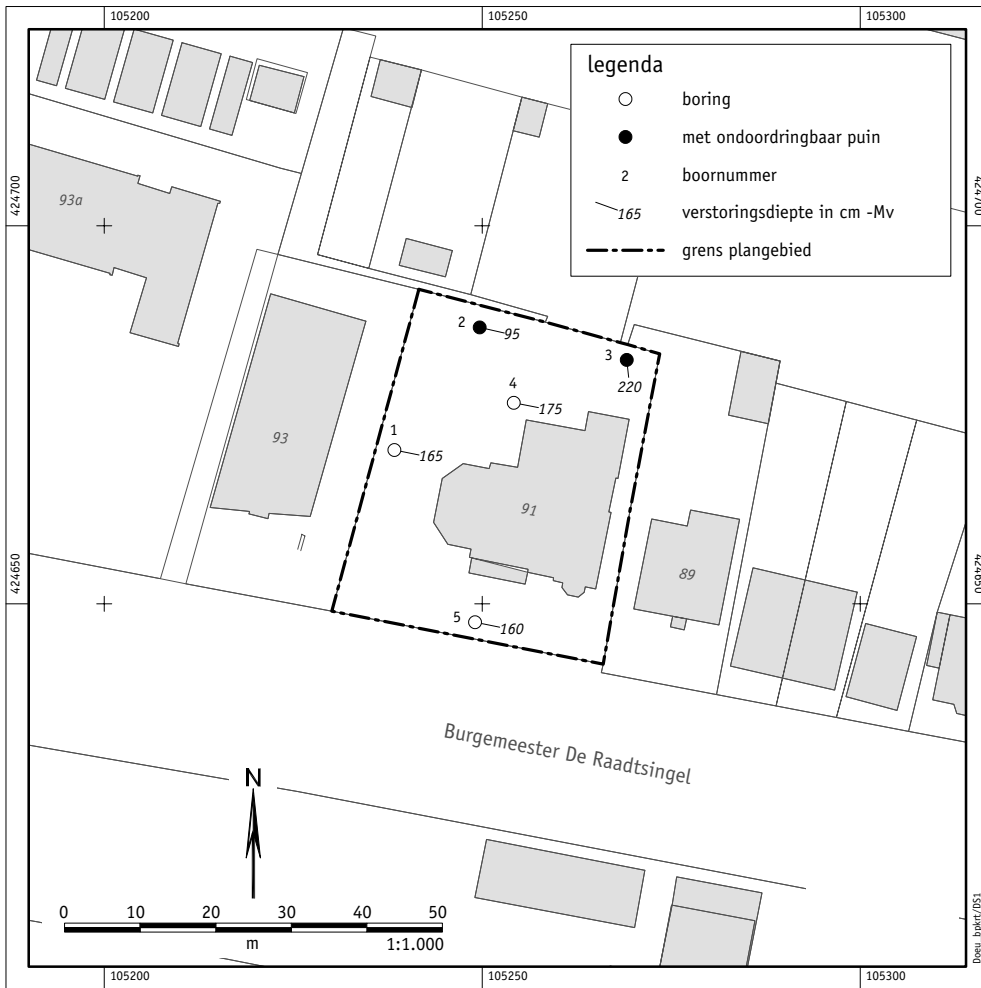
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart) metARCHIS-waarnemingen (rood) geprojecteerd op de CHS kaart 1a. AMK-terreinen vallen buiten het kaartbeeld. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten archeologisch onderzoek.

Figuur 3. Een deel van het plangebied.

Figuur 4. Het plangebied (onderbroken lijn) en omgeving op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw, gemeente Dordrecht, sectie D Zuid Buiten, blad 2 (<http://www.dewoonomgeving.nl>).

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: DOEU-1

Beschrijver: EP/DS, *datum:* 19-12-2005, *X:* 105.238, *Y:* 424.670, *precisie locatie:* 1 m, *coördinaat-systeem:* Rijksdriehoeksmeting, *kaartblad:* 44A, *hoogte:* -0,19, *precisie hoogte:* 1 cm, *referentievlak:* Normaal Amsterdams Peil, *methode hoogtebepaling:* waterpas, *boortype:* Edelman-7 en guts-3 cm, *doel boring:* archeologie - kartering, *landgebruik:* overige (cultuur), *vondstzichtbaarheid:* slecht, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Dordrecht, *plaatsnaam:* Dordrecht, *opdrachtgever:* Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-40**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, matig grof
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* veel fragmenten
- 40-50**   **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, zwak grindig, zandbrokken
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
- 50-60**   **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak grindig
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: homogeen
- 60-70**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, zwak zandig
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: homogeen
- 70-145**   **Algemeen:** *kleur:* grijs, *aard ondergrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak zandig, zandbrokken, schelpfragment, kalkrijk
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: met kachelslik
- 145-155**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs, *aard bovengrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak humeus, humusvlekken, schelpfragment, kalkrijk
Bodemkundig: *interpretatie:* verstoord
- 155-165**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, humusvlekken, schelp compleet, kalkrijk
Bodemkundig: *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 165-190**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, humusvlekken, schelp compleet, kalkrijk
Opmerking: lijkt natuurlijk
- 190-210**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, enkele zandlagen, schelp compleet, spoor hout, kalkrijk
Opmerking: met humusvlekken
- 210-225**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, veel dunne zandlagen, schelp compleet, spoor hout, kalkrijk
Opmerking: met humusvlekken
- 225-280**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, sterk siltig, enkele humus- en zandlagen, schelp compleet, kalkrijk
Opmerking: met zeer donkere (verstikte) humuslagen
- 280-330**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: zand, matig siltig, veel dunne detritus- en kleilagen, zeer fijn, schelp compleet, kalkrijk

boring: DOEU-2

Beschrijver: EP/DS, *datum:* 19-12-2005, *X:* 105.250, *Y:* 424.687, *precisie locatie:* 1 m, *coördinaat-systeem:* Rijksdriehoeksmeting, *kaartblad:* 44A, *hoogte:* -0,18, *precisie hoogte:* 1 cm, *referentievlak:* Normaal Amsterdams Peil, *methode hoogtebepaling:* waterpas, *boortype:* Edelman-7 en guts-3 cm, *doel boring:* archeologie - kartering, *landgebruik:* overige (cultuur), *vondstzichtbaarheid:* slecht, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Dordrecht, *plaatsnaam:* Dordrecht, *opdrachtgever:* Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-15**   **Algemeen:** *kleur:* geel
Lithologie: zand, zwak siltig, matig fijn
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
- 15-40**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, matig grindig, zandbrokken
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
- 40-94**   **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, kleibrokken, uiterst grof
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
- 94-95**   **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, kleibrokken, uiterst grof
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* ondoordringbaar

boring: DOEU-3

Beschrijver: EP/DS, *datum:* 19-12-2005, *X:* 105.269, *Y:* 424.682, *precisie locatie:* 1 m, *coördinaat-systeem:* Rijksdriehoeksmeting, *kaartblad:* 44A, *hoogte:* -0,19, *precisie hoogte:* 1 cm, *referentievlak:* Normaal Amsterdams Peil, *methode hoogtebepaling:* waterpas, *boortype:* Edelman-7 en guts-3 cm, *doel boring:* archeologie - kartering, *landgebruik:* overige (cultuur), *vondstzichtbaarheid:* slecht, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Dordrecht, *plaatsnaam:* Dordrecht, *opdrachtgever:* Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-65**   **Algemeen:** *kleur:* donkerbruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, sterk humeus
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: met grind en steenkool
- 65-80**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak humeus
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: met grind en steenkool
- 80-90**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak grindig, schelpfragment
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 90-110**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, matig zandig, schelp compleet
Bodemkundig: volledig gereduceerd, *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 110-130**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, matig zandig, zwak humeus, schelpfragment
Bodemkundig: volledig gereduceerd, *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 130-150**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, zwak humeus, humusvlekken, schelpfragment
Bodemkundig: volledig gereduceerd, *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 150-219**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, zwak humeus
Bodemkundig: volledig gereduceerd, *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* veel fragmenten
- 219-220**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, zwak humeus
Bodemkundig: volledig gereduceerd, *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* ondoordringbaar

boring: DOEU-4

Beschrijver: EP/DS, *datum:* 19-12-2005, *X:* 105.254, *Y:* 424.677, *precisie locatie:* 1 m, *coördinaat-systeem:* Rijksdriehoeksmeting, *kaartblad:* 44A, *hoogte:* -0,24, *precisie hoogte:* 1 cm, *referentievlak:* Normaal Amsterdams Peil, *methode hoogtebepaling:* waterpas, *boortype:* Edelman-7 en guts-3 cm, *doel boring:* archeologie - kartering, *landgebruik:* overige (cultuur), *vondstzichtbaarheid:* slecht, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Dordrecht, *plaatsnaam:* Dordrecht, *opdrachtgever:* Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-15**   **Algemeen:** *kleur:* donkerbruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, sterk humeus
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
- 15-50**   **Algemeen:** *kleur:* geelgrijs
Lithologie: zand, matig siltig, matig grindig, kleibrokken, zeer grof
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 50-100**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zandbrokken, schelpfragment
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: met sintels
- 100-115**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak humeus, zandbrokken, schelpfragment
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
- 115-155**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zandbrokken, schelpfragment
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 155-170**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs, *aard ondergrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, matig siltig, matig grindig, uiterst grof, schelpfragment
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
- 170-175**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs, *aard bovengrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, uiterst siltig, humusvlekken
Bodemkundig: *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 175-215**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, enkele zandlagen, weinig hout
Opmerking: met humusvlekken
- 215-235**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, enkele zandlagen, schelp compleet
- 235-280**   **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: klei, uiterst siltig, veel dunne humus- en zandlagen, schelp compleet, spoor hout
Opmerking: met zeer donkere (verstikte) humuslagen
- 280-355**   **Algemeen:** *kleur:* grijs, *aard ondergrens:* erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, veel dunne humus- en zandlagen, schelpfragment
- 355-380**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs, *aard bovengrens:* erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, zwak humeus, weinig plantenresten
- 380-400**   **Algemeen:** *kleur:* grijsbruin
Lithologie: klei, sterk siltig, sterk humeus, spoor hout

boring: DOEU-5

Beschrijver: EP/DS, *datum:* 19-12-2005, *X:* 105.249, *Y:* 424.648, *precisie locatie:* 1 m, *coördinaat-systeem:* Rijksdriehoeksmeting, *kaartblad:* 44A, *hoogte:* -0,08, *precisie hoogte:* 1 cm, *referentievlak:* Normaal Amsterdams Peil, *methode hoogtebepaling:* waterpas, *boortype:* Edelman-7 en guts-3 cm, *doel boring:* archeologie - kartering, *landgebruik:* overige (cultuur), *vondstzichtbaarheid:* slecht, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Dordrecht, *plaatsnaam:* Dordrecht, *opdrachtgever:* Stichting Verpleeghuis Het Parkhuis, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-40**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak humeus, kleibrokken, schelpengruis
Bodemkundig: *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
- 40-60**   **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, zwak humeus, kleibrokken, schelpengruis
Bodemkundig: *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* fragmenten
Opmerking: met grind
- 60-100**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: klei, zwak zandig, schelpfragment
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, *interpretatie:* verstoord
Archeologie: *houtschool:* enkele spikkel, *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
Opmerking: homogeen
- 100-140**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs, *aard ondergrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak zandig, schelpengruis
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, *interpretatie:* verstoord
- 140-160**   **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs, *aard bovengrens:* abrupt (<0,3 cm),
aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, uiterst grof
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, *interpretatie:* opgebrachte grond
- 160-220**   **Algemeen:** *kleur:* grijs, *aard bovengrens:* abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, humusvlekken
Bodemkundig: volledig gereduceerd
- 220-250**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, sterk siltig, enkele zandlagen, schelpengruis
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: met humusvlekken
- 250-275**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: klei, sterk siltig, veel dunne detritus- en zandlagen, schelp compleet
Bodemkundig: volledig gereduceerd
- 275-320**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: zand, matig siltig, veel dunne humus- en kleilagen, zeer fijn,
schelpfragment, spoor hout
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: met verstikte kleilagen
- 320-360**   **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: zand, matig siltig, enkele detritus- en kleilagen, zeer fijn, schelpfragment,
spoor hout
Bodemkundig: volledig gereduceerd